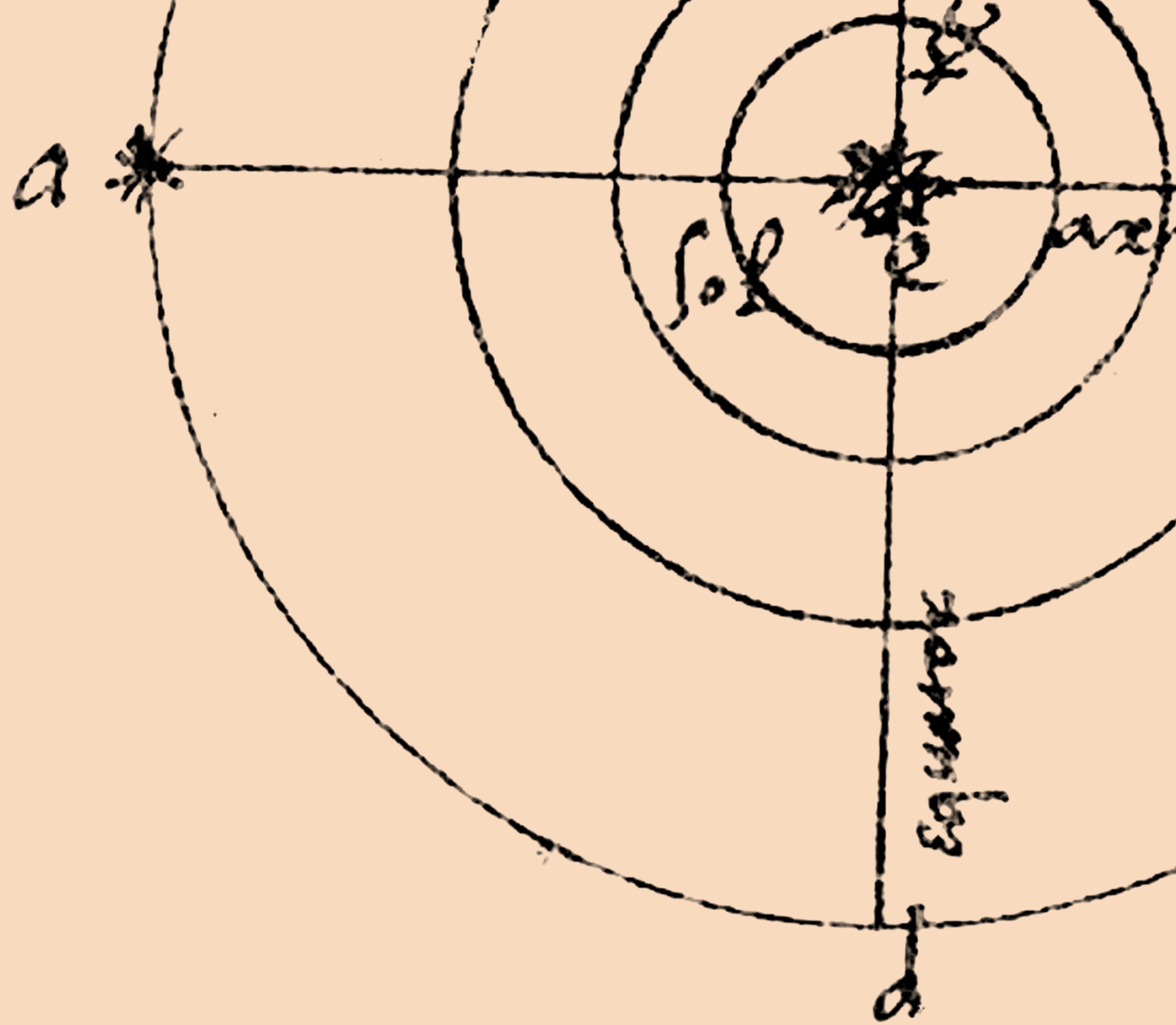

V CENTENARI DEL NAIXEMENT DE JERONI MUNYÓS

La supernova de 1572 El Libro del nuevo cometa de Jeroni Munyós

El novembre de 1572 apareix un nou estel a la constel·lació de Cassiopea. Uns pastors d'Ontinyent l'avisen el dia 18 de novembre. El 2 de novembre encara no hi havia l'estel al cel. A partir del testimoni de pastors i calciners de Torrent, Jeroni Munyós en fixa l'aparició l'11 de novembre. Aquest mateix dia l'observa l'astrònom danès Tycho Brahe des de l'abadia de Herrevad (fig. 1).

Les esferes es trenquen

Segons la teoria geocèntrica del sistema solar, la Terra se situa al centre, envoltada del conjunt d'esferes cristal·lines dels planetes. En l'última esfera se situen els estels fixos. Es creia que el cel era inalterable i només en la zona sublunar eren possibles els canvis.

El nou objecte brillant era supralunar, un nou estel, un cometa? O era un fenomen sublunar, com un meteor? (fig. 2).

El llibre de la supernova

Jeroni Munyós escriu a petició del rei Felip II: *El Libro del nuevo cometa*, a causa de l'expectació que hi havia a la cort pel fenomen, la seua naturalesa i el seu significat.

El propòsit era mostrar “per raons naturals i demostracions geomètriques”, la naturalesa celeste del fenomen, contra la creença aristotèlica que “el cel és de naturalesa incorruptible”.

La conclusió del treball és que la nova és un cometa, d'origen i natura celeste. Però té una gran analogia amb els estels fixos (fig. 3).

La meravellosa mort d'una estrella

Què era el nou estel? Ara sabem que era una supernova, una explosió estel·lar tremendament energètica i lluminosa. Es tracta d'un esdeveniment astronòmic transitori que correspon a les fases finals de la vida d'un estel molt massiu o l'engegada de la fusió nuclear d'un nan blanc que capta material d'un estel company en un sistema binari (fig. 4).

Fig.1. Tycho Brahe observant la supernova de 1572, aparegut al llibre *Astronomie populaire* de Flammarion. Font: sciencephotogallery.com

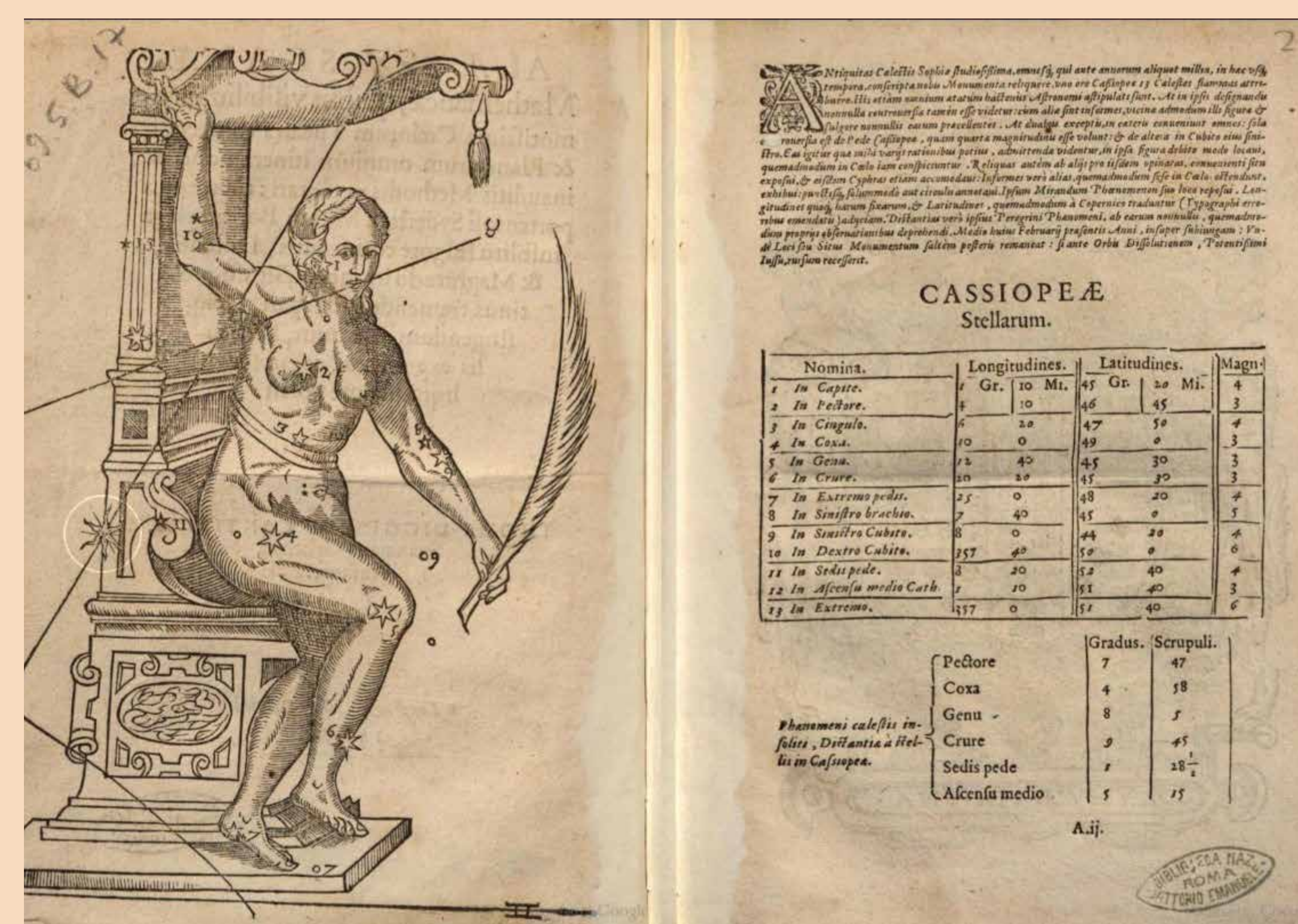

Fig.2. Dibuix de la posició del nou estel en el llibre de Thomas Digges. Font: Archive.org

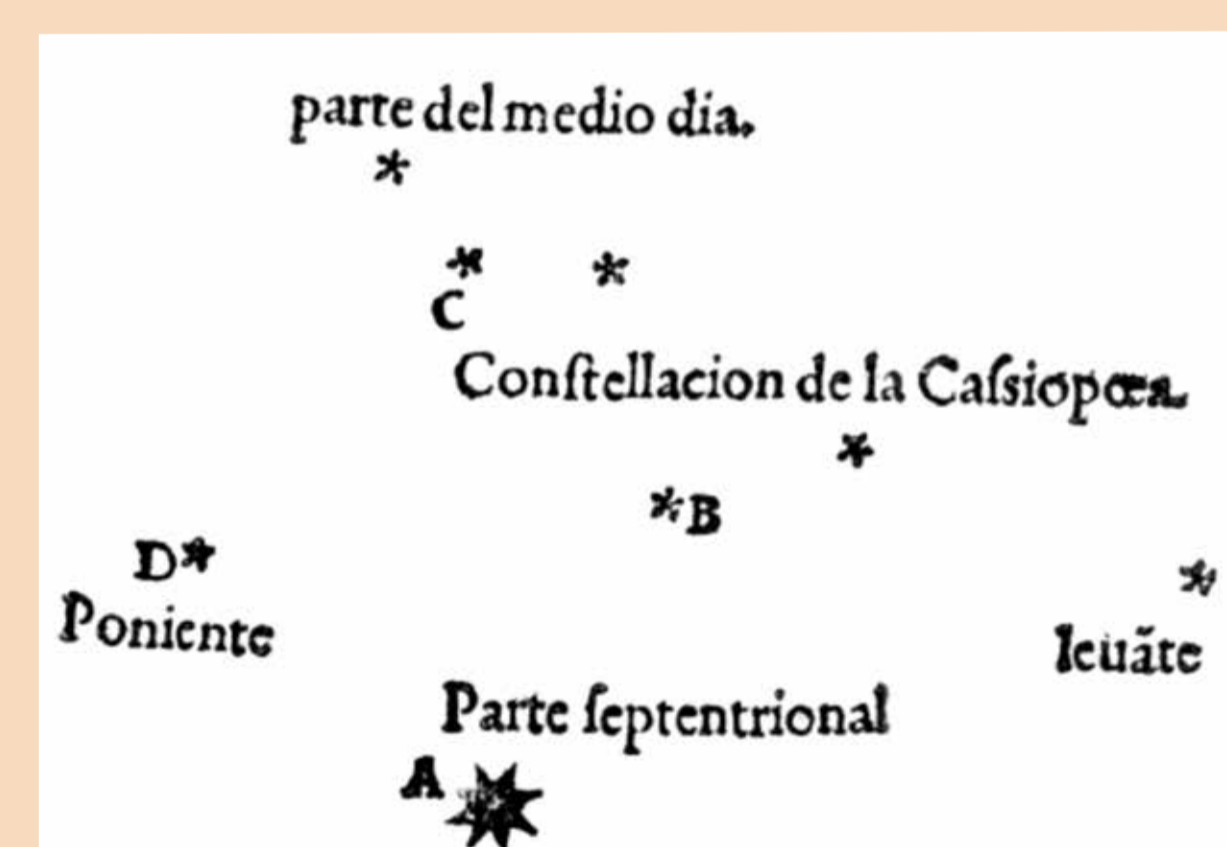

Fig.3. Dibuix de la posició del nou estel en el *Libro del nuevo cometa* de Jeroni Munyós. Font: Universidad de Salamanca, Repositorio GREDOS.

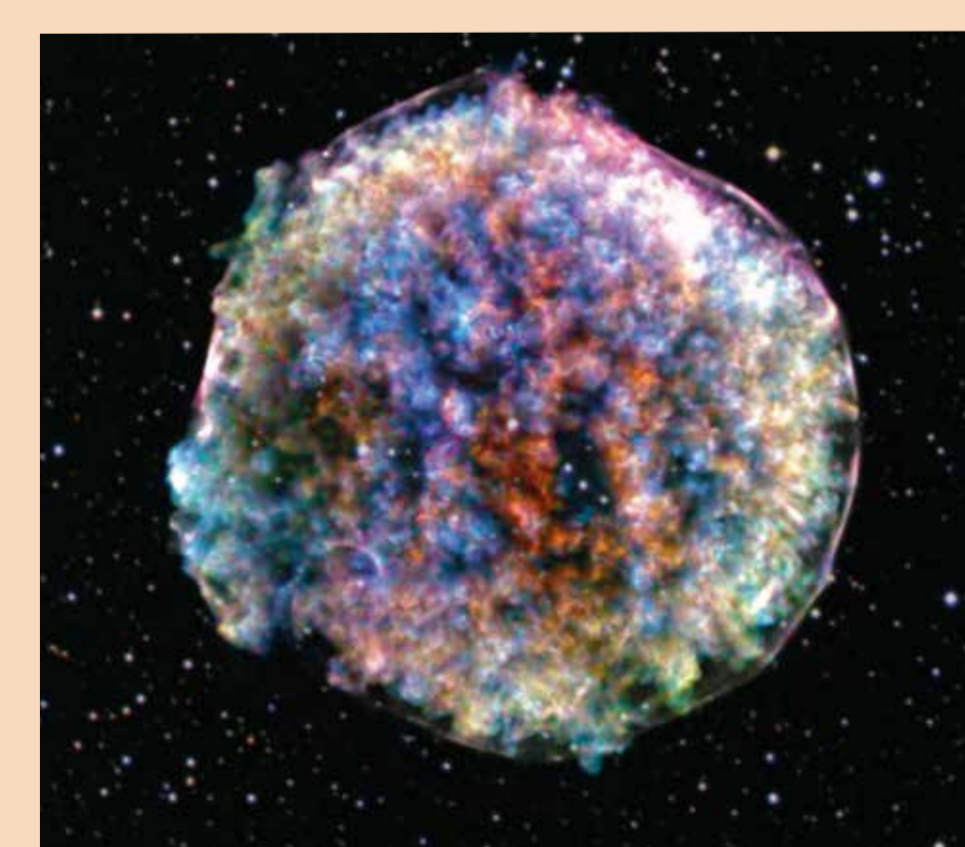
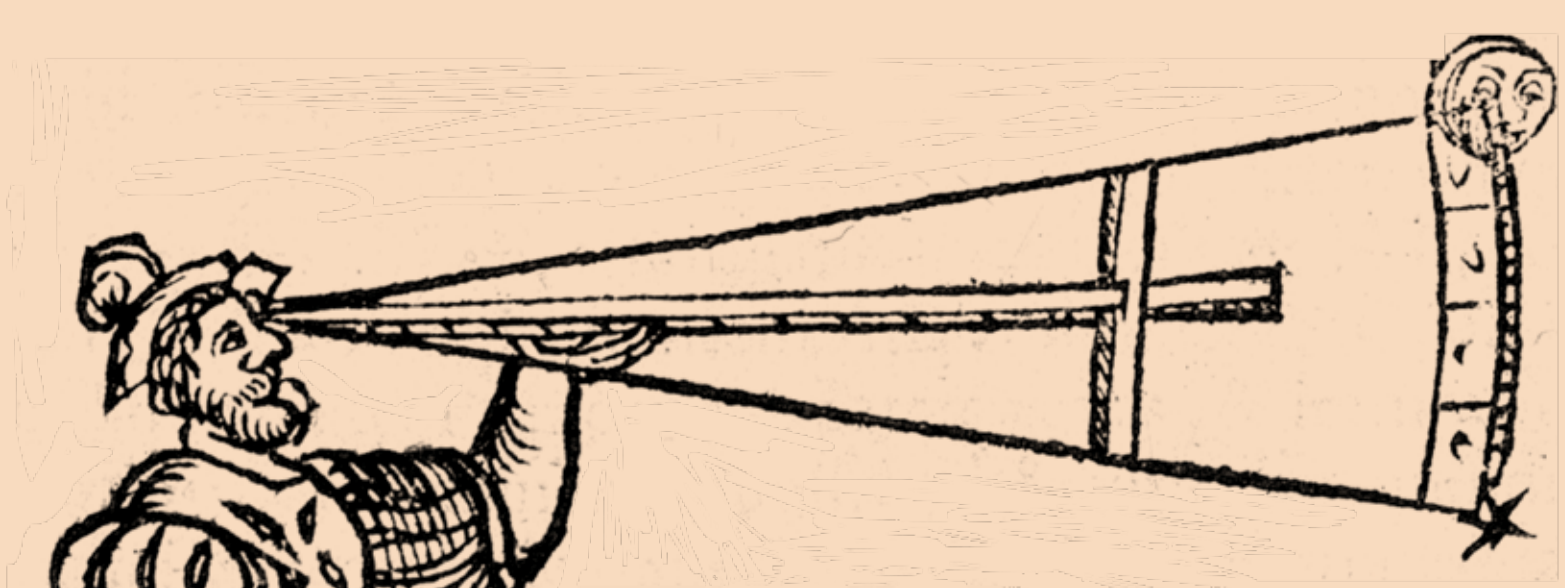

Fig.4. La supernova de 1572 actualment. Crèdit: NASA / CXC / RIKEN / Centre de vol espacial Goddard de la NASA / T. Sato et al / DSS.

Textos: Amelia Ortiz-Gil, Enric Marco i Fernando J. Ballesteros
Revisió científica: Victor Navarro Brotons i Vicent J. Martínez
Composició i disseny: Patricia Bolinches

VNIVERSITAT
ID VALÈNCIA

V centenari
JERONI
MUNYÓS

Observatori Astronòmic
VNIVERSITAT ID VALÈNCIA

Departament
d'Astronomia i Astrofísica

